

Sygn. akt IV CSK 50/21

POSTANOWIENIE

Dnia 26 października 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kamil Zaradkiewicz

w sprawie z wniosku D.M.N.
przy uczestnictwie J.W.
o zniesienie współwłasności,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 26 października 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawczyni
od postanowienia Sądu Okręgowego w T.
z dnia 25 maja 2020 r., sygn. akt VIII Ca [...]

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) oddala wniosek uczestnika J.W. o zasądzenie na jego rzecz
od skarżącej D.M.N. zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w T. postanowieniem z 25 maja 2020 r., po rozpoznaniu sprawy z wniosku D.M.N., przy udziale J.W., o zniesienie współwłasności, na skutek apelacji Wnioskodawczyni i Uczestnika postępowania na postanowienie Sądu Rejonowego w T. z 21 listopada 2019 r. postanowił zmienić zaskarżone postanowienie ustalając niższą kwotę wartości nieruchomości, a także zasądzoną kwotę spłaty oraz rozstrzygając o kosztach postępowania i zasądzonych kwotach i w tym zakresie zmieniając orzeczenie Sądu *a quo*.

Sąd Okręgowy oddalił apelację Wnioskodawczyni w całości, zasądził na rzecz Uczestnika postępowania J.W. kwotę 1.354 zł tytułem zwrotu części kosztów

procesu (opłat sądowych), ustalił, że w pozostałej części każdy z uczestników postępowania ponosi koszty procesu związane ze swoim udziałem w postępowaniu.

Skargę kasacyjną złożyła Wnioskodawczyni, zaskarżając postanowienie Sądu drugiej instancji w całości. Zarzuciła naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 4 pkt 6a ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2021 r., poz. 1899), art. 212 § 2 k.c., art. 224 § 2 k.c., art. 226 § 1 k.c., 118 k.c. w zw. z art. 5 k.c., a także przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 207 § 6 k.p.c. w zw. z art. 217 § 2 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym przed 7 listopada 2019 r. w zw. z art. 227 k.p.c. w zw. z art. 278 § 1 k.p.c., art. 207 § 6 k.p.c. w zw. z art. 217 § 2 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym przed 7 listopada 2019 r. w zw. z art. 227 k.p.c., 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. Mając na uwadze powyższe wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w T. do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcie o kosztach postępowania za wszystkie instancje wraz z rozstrzygnięciem o kosztach postępowania kasacyjnego, w tym kosztach zastępstwa procesowego.

W przypadku, gdyby w ocenie Sądu Najwyższego podstawa naruszenia przepisów postępowania okazała się nieuzasadniona, Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i orzeczenie, co do istoty sprawy na podstawie przepisu art. 398¹⁶ k.p.c., poprzez zmianę postanowienia Sądu Okręgowego w T. z 25 maja 2020 r., wskazując sposób orzeczenia.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną Uczestnik wniósł o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a w razie przyjęcia skargi do rozpoznania o jej oddalenie jako całkowicie bezzasadnej oraz - zarówno w wypadku odmowy przyjęcia, jak i w wypadku oddalenia skargi - o zasądzenie od Wnioskodawczyni na rzecz Uczestnika kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub

wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Celem rozpoznania sprawy w postępowaniu kasacyjnym jest nie tylko zapewnienie ochrony interesu strony, lecz również interesu publicznego. W orzecznictwie przyjmuje się, że ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji jest podstawowym celem postępowania kasacyjnego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., sygn. akt II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Oczywista zasadność skargi kasacyjnej, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. Chodzi w tym przypadku o kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z: 10 stycznia 2003 r., sygn. akt V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, 14 lipca 2005 r., sygn. akt III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75; 26 kwietnia 2006 r., sygn. akt II CZ 28/06, niepublikowane; 29 kwietnia 2015 r., sygn. akt II CSK 589/14, niepublikowane). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 października 2015 r., sygn. akt IV CSK 189/15, niepublikowane i przywołane tam orzecznictwo).

W niniejszej sprawie obszerne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie uzasadnia jego uwzględnienia. W dużej mierze stanowi ono bowiem polemikę z ustaleniami i oceną dokonaną przez Sady *meriti* w niniejszej sprawie, nie sprostало natomiast wymaganiom stawianym wnioskowi o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego. Nie każde, jak wskazano powyżej, naruszenie przepisów stanowi kwalifikowane naruszenie, uzasadniające uznanie oczywistej zasadności

skargi kasacyjnej. Profesjonalny wywód w tym zakresie powinien nie tylko wskazywać na ów kwalifikowany charakter naruszenia oraz sposób naruszenia (nie będąc jedynie polemiką z ustaleniami i oceną Sądu drugiej instancji, a tym bardziej Sądu *a quo*), ale ponadto wskazywać naruszenie interesu publicznego.

Po pierwsze, o wyborze współwłaściciela, któremu ma zostać przyznana rzecz na własność wskutek zniesienia współwłasności, decyduje szereg okoliczności faktycznych każdej, konkretnej sprawy, takich jak w szczególności: rodzaj i przeznaczenie rzeczy, stan rodzinny poszczególnych współwłaścicieli, przygotowanie zawodowe, rodzaj działalności zawodowej, stan majątkowy, i możliwość dokonania spłaty przez tego współwłaściciela, któremu rzecz ma być przyznana. Przyznanie rzeczy jednemu ze współwłaścicieli nie może nastąpić wbrew jego woli (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 września 2016 r., sygn. akt IV CSK 763/15, niepublikowane). Ponadto, należy uwzględnić również warunki przedstawione przez tego współwłaściciela przejęcia rzeczy, w szczególności odnoszące się do jej wartości, decydujące zarazem o wysokości spłat (postanowienie Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2013 r., sygn. akt II CSK 459/12, niepublikowane).

Po drugie, współwłaściciel może domagać się od pozostałych współwłaścicieli, korzystających z rzeczy wspólnej z naruszeniem art. 206 k.c. w sposób wyłączający jego współposiadanie, wynagrodzenia za korzystanie z tej rzeczy na podstawie art. 224 § 2 lub art. 225 k.c. Warunkiem powstania tego roszczenia jest korzystanie z rzeczy wspólnej z naruszeniem art. 206 k.c., jak to miało miejsce w niniejszej sprawie. Dobra wiara wnioskodawczyni ustała z chwilą żądania uczestnika dopuszczenia do współposiadania. Wcześniejsze korzystanie odbywało się natomiast na podstawie porozumienia między współwłaścicielami.

Po trzecie, nieuprawnione jest podniesienie zarzutu nadużycia prawa co do przedawnienia i w kontekście przejęcia nieruchomości z nakładami, w sytuacji, gdy Wnioskodawczyni miała prawo sprecyzować żądanie dotyczące bezpodstawnego wzbogacenia. Skarżąca nie wskazała, dlaczego uznaje, że było to nadużycie prawa, skoro sama przytacza (w uzasadnieniu skargi) orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 10 października 1997 r., sygn. akt II CKN

371/97, że wymagalność roszczenia o zwrot nakładów przesuwają się na chwilę wydania rzeczy właścicielowi. Zarzut naruszenia art. 118 k.c. w zw. z art. 5 k.c. odnosi się do uwzględnienia uprawnienia (zarzutu) Uczestnika wskazując na nadużycie prawa. Wynika z tego, że zasadniczo w ocenie Skarżącej zarzut ten nie powinien być uwzględniony. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej Skarżąca nie wskazała, dlaczego zastosowanie art. 118 k.c. należy uznać za nadużycie prawa na podstawie art. 5 k.c. Zadaniem Sądu Najwyższego nie jest poszukiwanie argumentów dla tezy przedstawianej przez stronę. Nie został przez Skarżącą przeprowadzony profesjonalny wywód prawny, wskazujący na naruszenie przytoczonych przepisów. Przytoczenie w skardze kasacyjnej podstawy wymaga wskazania, poza naruszonymi przepisami, także sposobu ich naruszenia (błędna wykładnia lub niewłaściwe zastosowanie) oraz wyjaśnienia, na czym polega błędne zrozumienie lub subsumcja przepisów.

Co do zagadnienia wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy Skarżąca wskazała rozbieżność między uchwałą Sądu Najwyższego z 18 marca 2013 r., sygn. akt III CZP 88/12, a stanowiskami w doktrynie. Jednakże w zakresie objętym wskazaniem oczywistej zasadności skargi, nie ma potrzeby wskazywania wykładni przepisu, czy też wyjaśnienia rozbieżności orzecznictwa i stanowisk doktryny. Ponadto odsyłanie do uzasadnienia podstaw kasacyjnych w celu umotywowania wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest niedopuszczalne i pomija szczególną funkcję i odrębność tego wniosku wraz z jego uzasadnieniem.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przesądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 398²¹ k.p.c., uznając, że w niniejszej sprawie brak jest podstaw do odstąpienia od zasady, iż w postępowaniu nieprocesowym każdy uczestnik tego postępowania ponosi jego koszty związane ze swym udziałem w sprawie.

